

ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБОГДОН ГАРАХ ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

БООЦООТ МОРИН УРАЛДААНЫ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ

ЗАХИАЛАГЧ:

ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД ХЭРГИЙН ЯАМ

СУДЛААЧ:

С.ГАНХУЯГ

УЛААНБААТАР ХОТ
2022 ОН

АГУУЛГА

Нэг.Ерөнхий мэдээлэл

Хоёр.Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөл батлагдан гарснаар хуулийн этгээдэд үүсэх зардлын тооцоо:

- 2.1.Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тогтоох;
- 2.2.Нэг бүрийн зардлыг тооцох;
- 2.3.Тоон үзүүлэлтийг тооцох;
- 2.4.Нийт зардлын дүнг тооцож гаргах;
- 2.5.Хялбарчлах боломжийг шалгах;
- 2.6.Нэмэлт зардлыг тооцох.

Гурав.Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөл батлагдан гарснаар төрийн байгууллагад үүсэх зардлын тооцоо:

- 3.1.Төрийн байгууллагын шинээр гүйцэтгэх үүргийг тогтоох;
- 3.2.Хүний нөөцийг тогтоох;
- 3.3.Гарах зардлыг тооцох;
- 3.4.Нийт зардлыг нэгтгэн тооцох;

Дөрөв.Дүгнэлт

ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБОГДОН ГАРАХ ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН

/Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөл/

Нэг.Ерөнхий мэдээлэл

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн¹ 18 дугаар зүйлийн 18.1 дэх хэсэгт “Хууль тогтоомжийн төслийг баталснаар тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэх хүрээнд хамрагдах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд үүсэх зардлын тооцоог тухай бүр гаргаж, зардал, үр өгөөжийн харьцааг энэ хуулийн 12.1.4-т заасан аргачлалын дагуу тодорхойлно” гэж заасны дагуу Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар уг хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамаарах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд шинээр үүсэх үүргийн улмаас бий болох зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал” /цаашид “аргачлал” гэх/-ыг дагуу хийлээ.

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар уг хуулийг хэрэгжүүлэх иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүсэх зардал, ачааллыг тооцож, үүнийг хялбарчлах болон бууруулах талаарх санал боловсруулах, хуулийн төслийн зардал, үр өгөөжийн харьцааг үнэлэхэд энэхүү тайлангийн зорилго чиглэгдэх болно.

Бооцоот морин уралдаан буюу олон улсын стандартад нийцсэн морин тойруулгад морин уралдаан зохион байгуулах үйл ажиллагааны эрх зүйн орчинг бий болгосноор эдийн засгийг төрөлжүүлэх, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх зэрэгт үр өгөөжтэй гэж үзэн хуулийн төслийг боловсруулсан байна.

Энэхүү хуулийн төсөл нь анхдагч хуулийн төсөл хэлбэрээр бичигдсэн бөгөөд тухайн асуудлыг зохицуулж байсан туршлага манай улсад байхгүй тул хуулийн төслийн зардлын тооцоог хийхэд шаардлагатай тоон мэдээллийг баримжаалах замаар тогтоох шаардлагатай болно.

Хуулийн төслийн зохицуулалт нь морин уралдаанд оролцогчийн эрх ашгийг бооцоот морин уралдаан зохион байгуулах этгээдийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих замаар хамгаалахаар байх бөгөөд ингэснээр иргэнд шууд хүлээлгэсэн үүрэг бүхий зохицуулалт агуулаагүй байна.

Хуулийн төслийн зохицуулалтыг судалж үзсэний үндсэн дээр төсөл нь төр, хуулийн этгээд гэсэн зардал тээгч хоёр субъектэд үүрэг үүсгэсэн зохицуулалт агуулсан буюу тэдгээрт зардал үүсгэхээр байна.

¹ “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2015 оны 7 дугаар сарын 03-ны өдрийн 25 дугаарт нийтлэгдсэн

Хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэгт “Бооцоот уралдааныг Засгийн газрын эрх олгосноор Монголын морин уралдааны холбоо /цаашид “Холбоо” гэх/ зохион байгуулна.”, мөн зүйлийн 5.5 дахь хэсэгт “Зөвлөл нь бооцоот уралдааны эрх авахаар ирүүлсэн баримт бичгийг үнэлж, дүгнэлтээ Засгийн газарт танилцуулна”, 22 дугаар зүйлийн 22.1 дэх хэсэгт “Зөвлөл нь бооцоот уралдааны үйл ажиллагаатай холбоотойгоор дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ” гэж тус тус заасан нь **төрд**, хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.6 дахь хэсэгт “Холбоо энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалаас гадна дараах бичиг баримтыг Зөвлөлд хүргүүлнэ”, 7 дугаар зүйлийн 7.2 дахь хэсэгт “Энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалыг Холбоо баталж, Зөвлөлд бүртгүүлнэ” гэж заасан нь **хуулийн этгээдэд** тодорхой зардал үүсгэх зохицуулалт агуулсан байна.

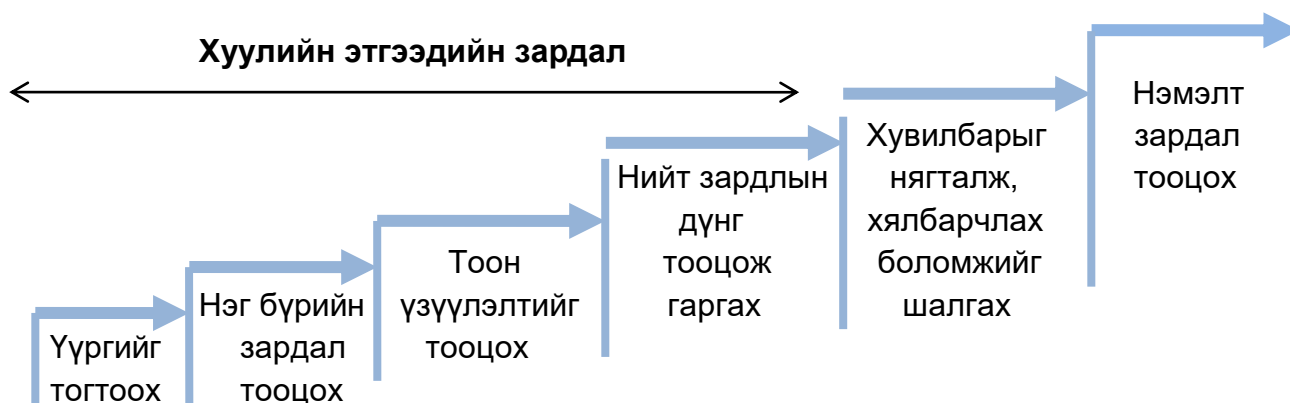
Иймд хуулийн төслийн зардлын тооцоо нь дээрх зохицуулалтын дагуу хуулийн этгээд болон төрд үүсэх захиргааны зардлыг тооцоолон гаргах юм.

ХОЁР.БООЦООТ МОРИН УРАЛДААНЫ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ДАГАЛДАН ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Энэхүү тооцооны аргачлалаар хуулийн этгээд буюу Бооцоот морин уралдааны үйл ажиллагаа эрхлэхтэй холбоотойгоор хуулийн төсөлд тусгагдсан заавал гүйцэтгэх үүргийг хэрэгжүүлэхэд тухайн хуулийн этгээдээс гарах захиргааны зардлыг тооцох юм. Харин бооцоот морин уралдаан зохион байгуулахад шаардлагатай төслийн тооцоолол, хөрөнгө оруулалтын тооцоо хийгдэхгүй болно.

Өөрөөр хэлбэл хуульд заасан үүргийг хэрэгжүүлэхэд тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллага нь ямар, ямар үйл ажиллагаа явуулах вэ?, түүнд дунджаар хэдий хэр цаг хугацаа зарцуулах вэ? Үүний цаана ямар хэмжээний мөнгөн зардал гарах вэ? гэдгийг тооцож гаргана.

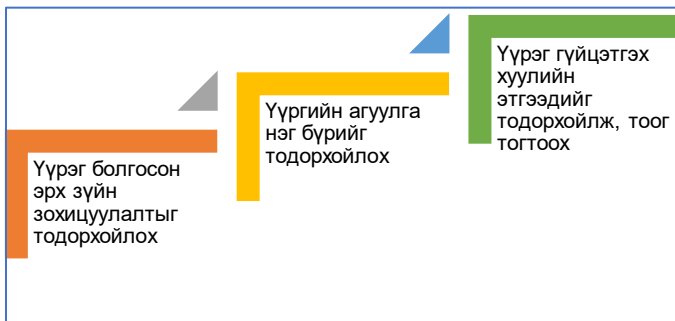
Дээрх зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал”-ын 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсэгт заасны дагуу дараах үе шаттайгаар тооцоолно. Үүнд:

Хуулийн этгээдийн нийт зардал = Захиргааны зардал + Нэмэлт зардал

2.1. ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРГИЙГ ТОГТООХ:

Хамгийн эхний алхам бол хуулийн төслөөс хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх зардал бий болгох үүргийг тогтоох үе шат бөгөөд үүнийг дараах дарааллын дагуу гүйцэтгэнэ.

- Хуулийн төслөөс үүрэг болгосон эрх зүйн заалт нэг бүрийг тодорхойлох,
- Үүргийн агуулга нэг бүрийг тодорхойлох;
- Үүрэг гүйцэтгэх хуулийн этгээд нэг бүрийг тодорхойлж гаргана.

Тухайн харилцаанд оролцогч хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүрэг гэдэгт холбогдох хуулиар тоо баримт, тайлан, бусад мэдээллийг төрийн байгууллага буюу **гуравдагч этгээдэд** бэлтгэж өгөх, бэлэн байлгах, эсвэл мэдээлэл хүргүүлэхийг **үүрэг** гэдэгт хамааруулан ойлгоно.

Хуулийн төсөлд тусгаснаар бооцоот морин уралдааныг “Монголын морин уралдааны холбоо” буюу нэг этгээд зохион байгуулахаар тусгайлан заасан бөгөөд тухайн этгээдэд дараах үүргийг оногдуулсан байна. Үүнд:

- 5 дугаар зүйлийн 5.6 дахь хэсэгт “Холбоо энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалаас гадна дараах бичиг баримтыг Зөвлөлд хүргүүлнэ” гэж;
- 7 дугаар зүйлийн 7.2 дахь хэсэгт “Энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалыг Холбоо баталж, Зөвлөлд бүртгүүлнэ” гэж;

Дээрх үүргийг хэрэгжүүлэхэд хуулийн этгээдэд үүсэх захиргааны болон бодит зардлыг тооцоолохоос тухайн бизнесийн үйл ажиллагааг эрхлэн явуулахад шаардлагатай хөрөнгө оруулалтын зардлыг тооцохгүй болно.

Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг олж тогтоосон тул дараагийн алхам болох **үүргийн агуулга** буюу үүргийг хэрэгжүүлэхэд хуулийн этгээдийн зүгээс бүрдүүлэх баримт бичгийн жагсаалтыг тогтоох юм.

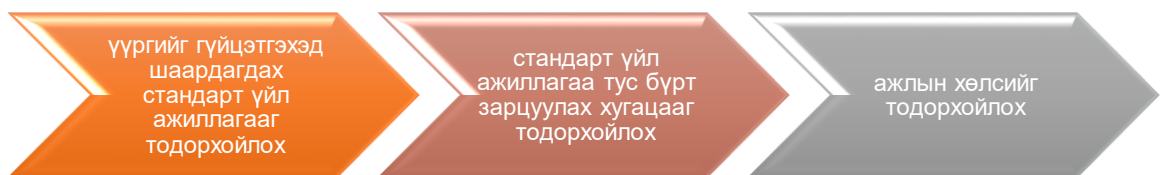
Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүрэг тус бүрээр үүргийн агуулгыг жагсаав.

Хүснэгт 1

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Тайлбар
1	5.6.Холбоо энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалаас гадна дараах бичиг баримтыг Зөвлөлд хүргүүлнэ.	Холбооны танилцуулга	Хуулийн төслийн 5 дугаар зүйл.
		морин тойруулгын барилга байгууламжийн төсөл болон бооцоот уралдааны үйл ажиллагаа эрхлэх төсөл	
		Холбооны дүрэм	
		харилцагч банкны тодорхойлолт	
2	7.2.Энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалыг Холбоо баталж, Зөвлөлд бүртгүүлнэ.	морин тойруулгын дүрэм	Хуулийн төслийн 7 дугаар зүйл.
		бооцоот морин уралдаан зохион байгуулах, бооцоо тавих, бооцоог тооцоолох, хуваарилах дүрэм, аргачлал	
		бооцоот морин уралдааны мөнгөн кассын дүрэм	
		бооцоот морин уралдааны ёс зүйн дүрэм	
		дүрэм, аргачлалыг бүртгүүлэх	

2.2.НЭГ БҮРИЙН ЗАРДЛЫГ ТООЦОХ

Энэ шатанд өмнөх шатанд тодорхойлсон хуулийн этгээдийн хүлээж буй үүрэг, түүнийг гүйцэтгэхэд нэг хуулийн этгээдээс гарах мөнгөн зардлыг цаг хугацаагаар дамжуулан тооцоолон юм. Ингэхдээ дараах дарааллыг баримтална. Үүнд:

Үүргийг гүйцэтгэхэд зайлшгүй хийгдэх үйлдлийг **стандарт үйл ажиллагаа** гэж аргачлалд заасан бөгөөд үүрэг тус бүр өөр өөрийн онцлогтой, тэдгээртэй холбогдуулан хийх үйлдэл ялгаатай байх боловч нийтлэг хийгддэг ажиллагааг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтаар баталсан аргачлалд заасан “Стандарт үйл ажиллагаа”-ны жагсаалтаас ашиглах, мөн энэ нь анхдагч хуулийн төсөл тул бусад ижил төрлийн ажиллагааг харгалзан тогтоох нь зүйтэй байна.

Иймээс стандарт үйл ажиллагаа болон зарцуулах хугацааг тодорхойлохдоо Засгийн газрын 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтад заасан хугацааг

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан

харгалзан үзэхийн хамт бусад ойролцоо төрлийн үйл ажиллагаа хийгдэх ерөнхий хугацаа зэргийг харгалзан баримжаалсан болно.

Хүснэгт 2

	Хуулиар хүлээсэн үүрэг	Үүргийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Хугацаа
1.	5.6.Холбоо энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалаас гадна дараах бичиг баримтыг Зөвлөлд хүргүүлнэ.	Холбооны танилцуулга	танилцуулга боловсруулах	2 цаг
			танилцуулгын эхийг хянаж, эцэслэх	1 цаг
		морин тойруулгын барилга байгууламжийн төсөл болон бооцоот уралдааны үйл ажиллагаа эрхлэх төсөл	Төслийн судалгаа хийх	60 цаг
			Төслийг боловсруулах	40 цаг
			Төслийг эцэслэх	15 цаг
		Холбооны дүрэм	Дүрмээ тогтоож боловсруулах	40 цаг
		харилцагч банкны тодорхойлолт	Харилцагч банкнаас тодорхойлолт гаргуулах	1 цаг
				219 цаг
2.	7.2.Энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалыг Холбоо баталж, Зөвлөлд бүртгүүлнэ.	морин тойруулгын дүрэм	Дүрмээ тогтоож боловсруулах	40 цаг
		бооцоот морин уралдаан зохион байгуулах, бооцоо тавих, бооцоог тооцоолох, хуваарилах дүрэм, аргачлал	Дүрмээ тогтоож боловсруулах	40 цаг
		бооцоот морин уралдааны мөнгөн кассын дүрэм	Дүрмээ тогтоож боловсруулах	40 цаг
		бооцоот морин уралдааны ёс зүйн дүрэм	Дүрмээ тогтоож боловсруулах	40 цаг
		дүрэм, аргачлалыг бүртгүүлэх	дүрэм, аргачлалыг бүртгүүлэх	40 цаг
НИЙТ ЗАРЦУУЛАХ ХУГАЦАА				419 цаг

Ажлын хөлсийг тооцож гаргахдаа дундаж ажилтанд олгох сарын үндсэн цалинг Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан нэг ажилтны ажиллах цагийн горимоор тогтоосон хугацаанд хувааж ажлын хөлсийг өдөр, цагаар гаргана.

Үндэсний статистикийн хорооны албан ёсны цахим хуудас болох www.1212.mn байршуулсан судалгааг эх сурвалж болгох юм.

Дундаж цалин хөлс нь тайлант хугацаанд цалин хөлс авсан ажиллагчдын тоогоор жигнэсэн нийт цалин хөлс болон тайлант хугацаанд цалин хөлс авсан ажиллагчдын тооны харьцаа юм.

Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан судалгаагаар² “2022 оны 4 дүгээр сарын байдлаар аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа бизнесийн байгууллагын оффисын дундаж ажилтан буюу захиргааны ажилтан сард дундажаар 1.574.0 төгрөгийн цалин хөлс авч байгааг судалгаанд дурдсан байна. Иймд хуулийн төслийн хүрээнд хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүрэгтэй холбоотой ажлын хөлсийг тооцоолохдоо Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан дээрх судалгааг эх сурвалж болгон ашиглах юм.

Ажиллах хугацааг гаргахдаа Хөдөлмөрийн тухай хуульд³ заасан ажлын цагийг баримтлав.

Хүснэгт 3

Ажлын хөлс = Үндсэн цалинг : ажиллах хугацаа
1.574.000 ⁴ : 22 ⁵ өдөр : 8 ⁶ цаг = 8943 төгрөг /дундажаар ажлын нэг цагт ноогдох хөдөлмөрийн хөлс/

Дээрх үүргийг хэрэгжүүлэхэд нэг хуулийн этгээдэд үүсгэж байгаа захиргааны зардлыг Танхимд гишүүнээр элсэх үйл ажиллагаанд зарцуулж буй хугацааг ажлын хөлсөөр үржүүлэх замаар тооцоолох юм.

Хүснэгт 4

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Зарцуулах хугацаа	Нэг цагийн ажлын хөлс	Нэг аж ахуйн нэгжийн зардал
1	Холбоо энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалаас гадна дараах бичиг баримтыг Зөвлөлд хүргүүлнэ.	219 цаг	8943 төг	1,958,517
2	Энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалыг Холбоо баталж, Зөвлөлд бүртгүүлнэ.	200 цаг	8943 төг	1,788,600
НИЙТ:3,747,117 төгрөг				

² http://1212.mn/BookLibraryDownload.ashx?url=average_wage_2017.pdf&ln=Mn /Үндэсний статистикийн хорооны албан ёсны веб хуудаст байршуулсан цалин хөлсний талаарх судалгаа

³ Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 84 дүгээр зүйл.

⁴ Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан 2022 оны 1 дүгээр улиралын байдлаарх сарын дундаж цалин хөлс

⁵ Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 8 дүгээр зүйлд заасан 7 хоногийн 5 өдөр ажиллах тул сард дундажаар 22 ажлын өдөр байдаг болно.

⁶ Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан 1 ажлын өдөрт ажиллах цаг

2.3. ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ ТОГТООХ:

Энэ үе шатанд өмнөх үе шатуудад тогтоосон үүргийг нэг жилд хэдэн хуулийн этгээд, хэдэн удаа гүйцэтгэх вэ гэдгийг хуанлийн нэг жилээр тооцоолон гаргах юм.

Тоон үзүүлэлтийг гаргахын тулд **тохиолдлын тоо**⁷ болон **давтамжийг**⁸ холбогдох статистик мэдээ ашиглан тодорхойлж гаргах бөгөөд тэдгээрийн үржвэрээр “тоон үзүүлэлт” нь илэрхийлэгдэх юм.

ТОХИОЛДЛЫН ТОО x ДАВТАМЖ = ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Дээрх томъёоны дагуу тоон үзүүлэлтийг тогтоохын тулд тохиолдлын тоо зайлшгүй шаардлагатай байна.

Хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Бооцоот уралдааныг Засгийн газрын эрх олгосноор Монголын морин уралдааны холбоо /цаашид “Холбоо” гэх/ зохион байгуулна” гэж тусгайлан заасан бөгөөд тухайн этгээд дээрх үүргийг хууль хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхэлснээс хойш нэг удаа гүйцэтгэх юм.

Дээрх томъёог ашиглан хуулийн төслөөр бий болгосон үүрэгт хамаарах тоон үзүүлэлтийг тогтооё.

Хүснэгт 5

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Тохиолдлын тоо	x	Давтамж	=	Тоон үзүүлэлт
1	Холбоо энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалаас гадна дараах бичиг баримтыг Зөвлөлд хүргүүлнэ.	1	x	1	=	1
2	Энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалыг Холбоо баталж, Зөвлөлд бүртгүүлнэ.	1	x	1	=	1

Харин хуулийн төслийн 13 дугаар зүйлийн 13.2.6-д заасны дагуу Холбоо нь “бооцоот уралдаан зохион байгуулах үйл ажиллагаандаа мөрдөж байгаа дүрэм, журам, аргачлалыг оролцогчид болон олон нийт танилцах боломжтой байдлаар нээлттэй байлгах, өөрчлөлт орсон тухай бүр шинэчлэх, бүртгүүлэх” үүргийг хүлээсэн байх тул гүйцэтгэх үүргийн 2-т заасан үүргийн давтамжийг тооцоолох болно.

⁷ “Тохиолдлын тоо” гэдэг нь тухайн шинээр бий болж байгаа үүргийг хэдэн хуулийн этгээдэд хүлээлгэж байгааг илэрхийлэх тоог ойлгоно.

⁸ “Давтамж” гэдэг нь тухайн үүргийг биелүүлэх хуулийн этгээд буюу аж ахуйн нэгж байгууллага үүргийг жилд хэдэн удаа гүйцэтгэхийг илэрхийлэх тоо юм.

Мөн хуулийн төслийн 17 дугаар зүйлийн 17.2.3-17.2.6-д заасны дагуу дээрх дүрэм, журам, аргачлалыг Холбооны Бүх гишүүдийн хурал батлахаар заасан бөгөөд мөн зүйлийн 17.1-д “Бүх гишүүдийн хурал нь ээлжит болон ээлжит бус хэлбэртэй байна. Ээлжит хурлыг жилд нэг удаа хуралдуулах бөгөөд ээлжит бус хурал зарлан хуралдуулахтай холбогдсон харилцааг Холбооны дүрмээр зохицуулна” гэж заасныг харгалзан давтамжийг нэг удаа байхаар тооцов.

2.4.НИЙТ ЗАХИРГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮНГ ТООЦОЖ ГАРГАХ:

Энэ үе шатанд хуулийн төслийн дагуу шинээр хүлээсэн үүргийг хуулийн төслийн үйлчлэлд хамаарах хуулийн этгээд гүйцэтгэхэд ямар хэмжээний захиргааны зардал гарах вэ гэдгийг “нэг бүрийн зардал”-ыг “тоон үзүүлэлт”-ээр үржүүлэх замаар тооцоолох юм. Үүнийг томъёогоор илэрхийлвэл:

НЭГ БҮРИЙН ЗАХИРГААНЫ ЗАРДАЛ x ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТ = НИЙТ ЗАРДАЛ

Хүснэгт 6

Д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Нэг бүрийн зардал	x	Тоон үзүүлэлт	=	Нийт зардал ⁹
1	Холбоо энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалаас гадна дараах бичиг баримтыг Зөвлөлд хүргүүлнэ.	3,747,117 ¹⁰	x	1	=	3,747,117
2	Энэ хуулийн 7.1-д заасан дүрэм, аргачлалыг Холбоо баталж, Зөвлөлд бүртгүүлнэ.	1,788,600 ¹¹	x	1	=	1,788,600

2.5.ХУВИЛБАРЫГ НЯГТАЛЖ, ХЯЛБАРЧЛАХ БОЛОМЖИЙН ТАЛААР:

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийн 13 дугаар зүйлийн 13.2.6-д заасны дагуу Холбоо нь “бооцоот уралдаан зохион байгуулах үйл ажиллагаандаа мөрдөж байгаа дүрэм, журам, аргачлалыг оролцогчид болон олон нийт танилцах боломжтой байдлаар нээлттэй байлгах, өөрчлөлт орсон тухай бүр шинэчлэх, бүртгүүлэх” үүргийг хүлээсэн бөгөөд тухайн үүргийг гүйцэтгэх хэлбэрийг тогтоосноор зардлыг бууруулах боломжтой гэж үзэв.

Тухайлбал дүрэм, журам, аргачлалыг бүртгүүлэхээр хүргүүлэхдээ цахим хэлбэрээр хүргүүлэх боломжтой бөгөөд энэ нь хуулийн этгээдэд цаг хугацаа, зардал

⁹ “Нийт зардал” гэдэг нь уг хуулийн төсөл батлагдан гарснаар хуулийн төсөлд тусгагдсан үүргийг биелүүлэх хуулийн этгээдэд үүсэх захиргааны зардал юм.

¹⁰ хууль хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхэлснээс хойш нэг удаа гарах зардал

¹¹ жил болгон хуулийн этгээдэд үүсэх захиргааны зардал юм.

хэмнэх, нөгөө талдаа материалыг хүлээж авч буй төрийн байгууллагын хугацааг ч мөн хэмнэхээр байна.

2.6.НЭМЭЛТ ЗАРДЛЫГ ТООЦОХ:

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөлд тусгагдсан үүргийг хуулийн этгээд биелүүлэхийн тулд зайлшгүй төлөхөөр хууль тогтоомжоор тогтоосон төлбөр хураамж, үйл ажиллагаатай шууд холбоогүйгээр шинээр худалдан авах шаардлагатай тоног төхөөрөмж, материал зэрэгтэй холбогдон үүсч, шууд гарах мөнгөн зардлыг **нэмэлт зардал** гэсэн ойлголтод хамруулж ойлгодог болно.

Хуулийн төслийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.4 дэх заалтад Холбоо нь мэргэжлийн боловсролын сургалтын байгууллагын үйл ажиллагаа эрхлэх чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр заасан байх тул Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсэгт “Төрийн өмчийн бус мэргэжлийн болон техникийн боловсрол эзэмшүүлэх сургалтын үйл ажиллагааг Зөвшөөрлийн тухай хуульд заасны дагуу зохих зөвшөөрөл авсан хуулийн этгээд эрхэлж болно” гэж заасны дагуу тухайн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхийн тулд тусгай зөвшөөрөл авах шаардлага үүсч байна. Иймд тусгай зөвшөөрлийг авахтай холбоотой гарах зардлыг нэмэлт зардал гэж үзнэ.

Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2 дахь хэсэгт “...тусгай зөвшөөрөл авахад бүрдүүлэх баримт бичигт тавих шаардлага, загварыг мэргэжлийн боловсрол, сургалтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална” гэж заасны дагуу Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2018 оны 5 дугаар сарын 4-ны өдрийн “Шаардлага, загвар батлах тухай” А/104 дүгээр тушаалын дагуу мэргэжлийн боловсролын сургалтын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авахад тавигдах шаардлагыг хангахад нэмэлт зардал үүсэхээр байна.

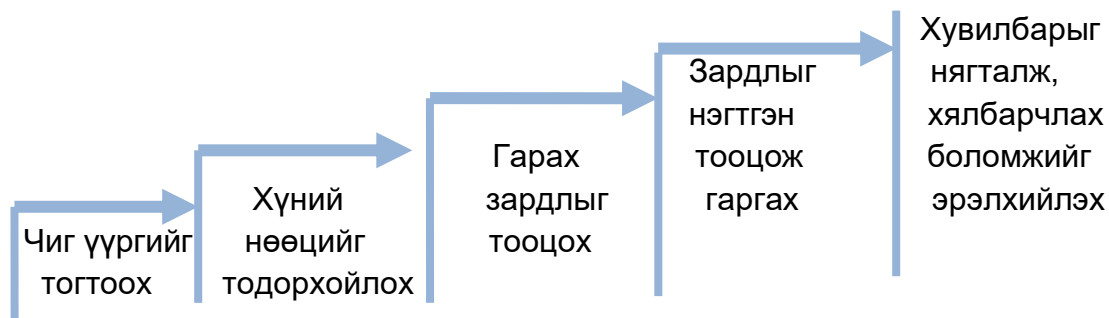
Мөн тус тусгай зөвшөөрлийг авахдаа Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1.1-д “их сургууль, дээд сургууль, коллеж байгуулах тусгай зөвшөөрөл олгоход 400 000-1 000 000 төгрөг”-ийн тэмдэгтийн хураамж төлөхөөр заасан байна.

ГУРАВ.ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГАД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслөөр төрийн аль байгууллагад шинээр үүрэг бий болж, үүнийг дагалдан ямар зардал үүсэх вэ гэдгийг энэ хэсэгт тооцоолох юм. Ингэхдээ төрийн байгууллагын хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг дараах үе шатын дагуу тооцоолно.

Үүнд:

3.1.Төрийн байгууллагын гүйцэтгэх үүргийг тодорхойлох

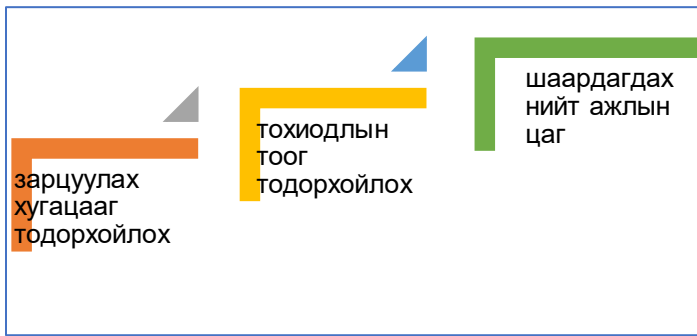
Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөлд зааснаар дараах төрийн байгууллагууд зарим төрлийн үүрэг хүлээж байна. Үүнд:

- 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэгт “Бооцоот уралдааныг Засгийн газрын эрх олгосноор Монголын морин уралдааны холбоо /цаашид “Холбоо” гэх/ зохион байгуулна.” гэж заасны дагуу Засгийн газар;
- 5 дугаар зүйлийн 5.5 дахь хэсэгт “Зөвлөл нь бооцоот уралдааны эрх авахаар ирүүлсэн баримт бичгийг үнэлж, дүгнэлтээ Засгийн газарт танилцуулна” гэж заасны дагуу мөрийтэй тоглоомын асуудал эрхэлсэн Зөвлөл;
- 22 дугаар зүйлийн 22.1 дэх хэсэгт “Зөвлөл нь бооцоот уралдааны үйл ажиллагаатай холбоотойгоор дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасны дагуу мөрийтэй тоглоомын асуудал эрхэлсэн Зөвлөл тус тус хуулийн төслөөр шууд үүрэг хүлээсэн байна.

3.2.Хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөцийг тодорхойлох:

Өмнөх хэсэгт тогтоосон чиг үүрэг, түүнд хамаарах ажил үйлчилгээг хэрэгжүүлэхэд төрийн байгууллага, ажилтан ямар хугацаа зарцуулах болон уг ажил үйлчилгээг нэг жилд хэдэн удаа, /хэдэн иргэн, хуулийн этгэдэд/ гүйцэтгэх тоо /тохиолдлын тоо/, шаардагдах нийт ажлын цаг гэсэн гурван үзүүлэлтээр шинээр нэмэгдэж буй чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд тухайн төрийн байгууллагад шаардлагатай хүний нөөцийн тоог тооцоолон гаргах юм.

Тодруулбал хуулийн төслийн дагуу үүрэг хүлээсэн төрийн байгууллага тухайн ажил үйлчилгээг гүйцэтгэхэд шаардлагатай хүний нөөцийг тодорхойлох замаар төрийн байгууллагын зардлыг тооцоолох бөгөөд шаардлагатай хүний нөөцийг дараах алхамыг гүйцэтгэнэ.

Тухайн ажил үйлчилгээг хэрэгжүүлэхэд **зарцуулах хугацаа** болон **жилд хэдэн удаа уг ажлыг гүйцэтгэх тоо /цаашид “тохиолдлын тоо” гэх/, шаардагдах нийт ажлын цаг** гэсэн 3 үзүүлэлтийг тооцож гаргана.

Зарцуулах хугацааг тодорхойлохдоо чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ажил, үйлчилгээ буюу стандарт үйл ажиллагаагаар задалж, тухайн стандарт үйл ажиллагаа тус бүрт зарцуулах хугацааг салбарын мэргэжилтэнүүдтэй ярилцлага хийх, адил төстэй үйлчилгээ байгаа эсэхийг судалж баримжаалж тогтоов.

Үүрэг хүлээсэн төрийн байгууллага тус бүрээр тооцоолов.

1.Засгийн газар:

Хүснэгт 7

Хуулийн төсөлд тусгагдсан гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил үйлчилгээ	Чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй хийгдэх стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа	Тохиолдлын тоо	Хүний нөөцийн хэрэгцээ /цагаар/
		цагаар		
Бооцоот уралдаан зохион байгуулах эрх олгох	Зөвлөлөөс ирүүлсэн дүгнэлтийн дагуу бооцоот уралдаан зохион байгуулах эрх олгох	24 цаг	1 ¹²	24 цаг
	Хуралдааны шийдвэрийг албажуулах	16 цаг	1	16 цаг
	Шийдвэрийг олон нийтэд танилцуулах	8 цаг	1	8 цаг
НИЙТ ШААРДЛАГАТАЙ ХУГАЦАА				48 цаг

2.Мөрийтэй тоглоомын асуудал хариуцсан зөвлөл

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөлд Зөвлөл гэдгийг Бооцооо таавар, хонжвот сугалааны тухай төсөлд заасан мөрийтэй тоглоомын асуудал эрхэлсэн Зөвлөлийг ойлгохоор эшлэсэн бөгөөд уг төсөлд зааснаар Зөвлөл нь дарга, 4 гишүүнтэй байх бөгөөд Зөвлөлийн гишүүнийг санхүүгийн, шударга өрсөлдөөн, аялал жуулчлалын болон цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний тус тус санал болгосноор Засгийн газар 4 жилийн хугацаатай томилохоор тусгасан байна.

Зөвлөлийн орон тооны гишүүдийн тоог тодорхой зааж өгсөн боловч яг өдөр тутмын үйл ажиллагааг эрхлэх Ажлын албаны орон тоо байхгүй тул үүнийг тооцоолох юм.

¹² Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөлд зааснаар морин уралдаан зохион байгуулах эрхийг нэг этгээдэд хугацаагүйгээр олгох тул тохиолдлыг тоо 1 юм.

Иймээс Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийн зардлын тооцооны тайлангаар Зөвлөлийн орон тооны бус гишүүдийн тоо тодорхой байгаа тул Зөвлөлийн энэ хуульд заасан чиг үүрэгтэй холбоотой өдөр тутмын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх Ажлын албанд шаардлагатай хүний нөөцийг тооцоолох юм.

Зөвлөл, түүний Ажлын алба нь мөрийтэй тоглоомын үйл ажиллагаатай холбоотойгоор дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр хуулийн төсөлд тусгагдсан байна.

Үүнд:

1.Бооцоот уралдааны эрх авахаар ирүүлсэн баримт бичгийг үнэлж, дүгнэлтээ Засгийн газарт танилцуулах¹³

2.Бооцоот морин уралдааны хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах ажлыг зохион байгуулах;¹⁴

3.оролцогч, унаач, уяачаас цаасаар болон цахимаар гомдол хүлээн авах, шийдвэрлэх, харьяаллын дагуу гомдлыг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх;

4.Холбооноос шаардлагатай мэдээлэл, тайлан, тайлбар гаргуулж авах;

5.Холбооны үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийх, морин тойруулгын тоног төхөөрөмжийг шалгах, магадлагаа хийх;

6.энэ хуульд заасан үүргийг мөрдөж байгаа эсэхэд хяналт тавих.¹⁵

Хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд Зөвлөлийн Ажлын албанд шаардлагатай хүний нөөцийг чиг үүрэг тус бүрээр дор тооцоолов.

Хүснэгт 8

Хуулийн төсөлд тусгагдсан гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил үйлчилгээ	Чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй хийгдэх стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа	Тохиолдлын тоо	Хүний нөөцийн хэрэгцээ /цагаар/
		цагаар		
Бооцоот уралдааны эрх авахаар ирүүлсэн баримт бичгийг үнэлж, дүгнэлтээ Засгийн газарт танилцуулах	Бооцоот морин уралдаан зохион байгуулах эрх авахаар ирүүлсэн баримт бичгийг хянаж, судлах	120 цаг	1 ¹⁶	120
	Бооцоот морин уралдаан зохион байгуулах эрх авах этгээд зохих шаардлагыг хангаж байгаа, эсэх талаар дүгнэлт гаргах	120 цаг	1	120
	Дүгнэлтийг Зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэх	40 цаг	1	40
	Дүгнэлтийг холбогдох Засгийн газарт хүргүүлэх	20 цаг	1	20
	Шаардлагатай бусад ажиллагаа	20 цаг	1	20
НИЙТ ШААРДЛАГАТАЙ ХУГАЦАА				320 цаг

Хүснэгт 9

¹³ Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.5

¹⁴ Хуулийн төсөлд тус заалттай холбоотой ямар ажиллагаа хийгдэх талаар тодорхой зохицуулалт байхгүй тул зардлын тооцоонд тусгаагүй болно.

¹⁵ Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийн 21 дүгээр зүйл

¹⁶ тохиолдлын тоо ижил

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан

Хуулийн төсөлд тусгагдсан гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил үйлчилгээ	Чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй хийгдэх стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа	Тохиолдлын тоо	Хүний нөөцийн хэрэгцээ /цагаар/
		цагаар		
Оролцогч, унаач, уяачаас цаасаар болон цахимаар гомдол хүлээн авах, шийдвэрлэх, харьяаллын дагуу гомдлыг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх;	Гомдол, мэдээллийг хүлээн авч бүртгэх	2 цаг	100 ¹⁷	200
	Гомдол, мэдээллийг шалгах	40 цаг	100	4000
	Шалгалтын дүнг гаргах	8 цаг	100	800
	Холбогдох хариуг гомдол мэдээлэл гаргагч болон холбогдох байгууллагад хүргүүлэх	4 цаг	100	400
	Шаардлагатай бусад ажиллагаа	2 цаг	100	200
НИЙТ ШААРДЛАГАТАЙ ХУГАЦАА				5600

Хүснэгт 10

Хуулийн төсөлд тусгагдсан гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил үйлчилгээ	Чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй хийгдэх стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа	Тохиолдлын тоо	Хүний нөөцийн хэрэгцээ /цагаар/
		цагаар		
Холбооноос шаардлагатай мэдээлэл, тайлан, тайлбар гаргуулж авах;	Тайлан хүлээн авах, танилцах замаар үйл ажиллагааны явцыг хянах	40 цаг	2 ¹⁸	80
	Шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт тайлбар гаргуулан авахаар хандах	20 цаг	2	40
	Нэмэлт тайлбартай танилцах, холбогдох арга хэмжээ авах	40 цаг	2	80
	Шаардлагатай бусад ажиллагаа	20 цаг	2	20
НИЙТ ШААРДЛАГАТАЙ ХУГАЦАА				220 цаг

Хүснэгт 11

Хуулийн төсөлд тусгагдсан гүйцэтгэх үүрэг	Чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй хийгдэх стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа	Тохиолдлын тоо	Хүний нөөцийн
---	---	-------------------	----------------	---------------

¹⁷ Одоогоор Монгол Улсад энэ чиглэлийн үйл ажиллагаа явагддаггүй бөгөөд хэдий хэмжээний гомдол тоглогчоос ирэх нь тодорхойгүй тул дундаж төрийн байгууллагад ирдэг гомдлын тоогоор баримжаалан тохиолдлын тоог тогтоов.

¹⁸ Тайлан, мэдээг хагас жил тутам хүлээн авдаг байна гэдгээр тохиолдлын тоог гаргав.

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхэд дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан

буюу ажил үйлчилгээ		цагаар		хэрэгцээ /цагаар/
Холбооны үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийх, морин тойруулгын тоног төхөөрөмжийг шалгах, магадлагаа хийх;	Тоног төхөөрөмжид шалгалт хийх	40 цаг	6	240
	Тоног төхөөрөмжийн ажиллагаа хэвийн бус бол шаардлагатай арга хэмжээг авах	40 цаг	3	120
	Шаардлагатай бусад ажиллагаа	8 цаг	3	24
НИЙТ ШААРДЛАГАТАЙ ХУГАЦАА				384 цаг

Тодруулга: Төлөвлөгөөт бус хяналт, шалгалтын 4 тохиолдол тутмын нэгд тоног төхөөрөмжийг шалгах ажиллагаа явуулах боломжтой гэж үзэж тохиолдлын тоог гаргав. /Төлөвлөгөөт бус хяналт, шалгалтын тохиолдлыг хүснэгт 12-т тооцов/ Үүнээс 50 хувьд нь буюу 3 удаад нь тоног төхөөрөмж хэвийн бус байх боломжтой гэж үзлээ.

Хүснэгт 12

Хуулийн төсөлд тусгагдсан гүйцэтгэх үүрэг буюу ажил үйлчилгээ	Чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй хийгдэх стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа	Тохиолдлын тоо	Хүний нөөцийн хэрэгцээ /минутаар/
		цагаар		
энэ хуульд заасан үүргийг мөрдөж байгаа эсэхэд хяналт тавих.	төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалт			
	төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтын удирдамж гаргах	8 цаг	24	192
	төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтыг гүйцэтгэх	40 цаг	24	960
	Хяналт шалгалтын мөрөөр холбогдох арга хэмжээг авах	40 цаг	24	960
	Шаардлагатай бусад арга хэмжээ	24 цаг	24	576
	гүйцэтгэлийн хяналт шалгалт			
	гүйцэтгэлийн хяналт шалгалтын удирдамж гаргах	8 цаг	12	96
	гүйцэтгэлийн хяналт шалгалтыг гүйцэтгэх	40 цаг	12	480
	Хяналт шалгалтын мөрөөр холбогдох арга хэмжээг авах	40 цаг	12	480
	Шаардлагатай бусад арга хэмжээ	8 цаг	12	96
НИЙТ ШААРДЛАГАТАЙ ХУГАЦАА				3840 цаг

Тодруулга: Зөвлөл нь шинээр байгуулагдах төрийн байгууллага бөгөөд энэ талаар өмнөх туршлага байхгүй тул тохиолдлын тоог баримжаалах байдлаар тогтоов. Хуулийн төсөлд тусгаснаар төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтыг иргэн, хуулийн этгээдээс гомдол ирсэн тухай бүрт, гүйцэтгэлийн хяналт, шалгалтыг хугацаатай албан шаардлагын биелэлтийг шалгах тохиолдол бүрт хийхээр байх тул төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтыг сард 2, гүйцэтгэлийн хяналт, шалгалтыг сард 1 удаа буюу жилд 36 удаа гүйцэтгэхээр тохиолдлыг тоог тооцов.

Хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд нийт шаардлагатай хугацаа

д/д	Үүрэг хүлээсэн төрийн байгууллага	Шаардлагатай хугацаа
1	Засгийн газар	48 цаг
3	Мөрийтэй тоглоомын асуудал хариуцсан зөвлөл /энэ хуулийн төслөөр хүлээсэн 6 төрлийн чиг үүргийн хүрээнд нийт/	10404 цаг

Шаардлагатай хүний нөөцийг гаргах нь:

Засгийн газар

Эрх олгохтой холбоотойгоор Засгийн газарт нэг удаа 8 цагийн ачаалал үүсгэж байгаа хүн орон тоо нэмэх шаардлагагүй буюу зардал үүсгэхгүй тул үүнээс хойш дахин зардал тооцох шаардлагагүй юм.

Мөрийтэй тоглоомын асуудал хариуцсан зөвлөл

10404 цаг : 8^{19} цаг = 1300.5 ажлын өдөр : 200^{20} = 6,5 албан хаагч буюу тоймловол 7 албан хаагч энэ хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд Зөвлөлд шаардлагатай байна.

3.4. Гарах зардлыг урьдчилан тооцоолох

Хуулийн хүлээсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөцийн тоо нь тодорхой болсон тул тухайн төрийн байгууллагад хүний нөөцийг дагалдан дараах төрлийн зардал дагалдаж гардаг гэдгийг мөн харгалзах шаардлагатай. Өөрөөр хэлбэл хүн ажиллахад цалин хөлсний зардлаас гадна ажлын байрны зардал, бичиг хэргийн зардал, шаардлагатай техник хэрэгслийн зардал, бусад дагалдах зардлууд гардаг байна.

¹⁹ Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан нэг өдрийн ажлын цаг

²⁰ Хуанлийн 365 хоногоос Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан нийтээр амрах баярын өдөр, ээлжийн амралт, хагас бүтэн сайн өдөр зэргийг хасаж бодитойгоор ажиллах өдрийг 200 өдөр байхаар тооцохыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтаар баталсан аргачлалд заасан болно.

Харин манай улсад нэг төрийн албан хаагчийг дагалдан цалин хөлснөөс гадна ажиллах орчинтой холбоотой болон бусад нэмэлт зардал нь ямар байх асуудал одоо хүртэл нэгдсэн стандарт тогтоогүй тул зардлын тооцоог энэ хүргээд дуусгах нь зүйтэй байна.

ДӨРӨВ.ДҮГНЭЛТ

Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийг дагалдан гарах зардлын тооцоог Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.4 дэх хэсэгт заасны дагуу Засгийн газрын 2015 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан аргачлалыг баримтлан гүйцэтгэв.

Хуулийн төслийн зохицуулах харилцааны онцлогоос хамааран хуулийн төсөл иргэнд аливаа төрлийн зардал үүсгэхгүй бөгөөд төрийн байгууллага болон хуулийн этгээд гэсэн хоёр субъектэд тодорхой төрлийн зардал үүсгэхээр байгааг тооцоолов.

Бооцоот морин уралдаан зохион байгуулах этгээдэд хуульд заасан баримт бичгийг бэлтгэхийн тулд нийт 419 цаг буюу 52 ажлын өдрийг зориулан, үүний цаана зөвхөн хүний нөөцийн захиргааны зардалд дундажаар 3,7 сая төгрөг зарцуулахаар тооцоо гарсан бөгөөд энэ нь хуулийн төслийн онцлогоос шалтгаалан хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойш нэг удаа гарах зардал болохыг дурдах нь зүйтэй.

Харин Бооцоот морин уралдаан зохион байгуулах этгээд нь бооцоот уралдаан зохион байгуулах үйл ажиллагаанд мөрдөж байгаа дүрэм, журам, аргачлалд өөрчлөлт орсон тухай бүрт Зөвлөлд бүртгүүлэх үүргийн хүрээнд нийт 200 цаг буюу 25 ажлын өдрийг зориулан, үүний цаана зөвхөн хүний нөөцийн захиргааны зардалд дундажаар 1,8 сая төгрөг зарцуулах тооцоо гарлаа.

Хуулийн этгээдэд үүсэх зардлыг буруулах, хялбарчлах буюу бооцоот уралдаан зохион байгуулагч хуулийн этгээд нь үйл ажиллагаандаа мөрдөж байгаа дүрэм, журам, аргачлалд өөрчлөлт орох бүрт бүртгүүлэхдээ цахим хэлбэрээр хүргүүлэх боломжийг хуулийн төсөлд тусгах нь зүйтэй гэж үзлээ. Энэ нь хуулийн этгээдэд цаг хугацаа, зардал хэмнэх, нөгөө талдаа материалыг хүлээж авч буй төрийн байгууллагын хугацааг ч мөн хэмнэхээр байна.

Харин хуулийн этгээд нь мэргэжлийн боловсролын сургалтын байгууллагын үйл ажиллагаа эрхлэх чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр заасан нь хуулийн этгээдийн тухайд нэмэлт буюу шууд төлөгдөх мөнгөн зардлыг үүсгэж байгаа хэдийн ч нөгөө талаас унаачийн эрх, түүнтэй холбоотой бусад оролцогчийн эрх ашгийг хамгаалах хуулийн зорилготой холбоотой тул зайлшгүй гарах зардал гэж үзэв.

Төрийн байгууллагын зардлын тухайд Засгийн газар болон хуулийн төслийг хэрэгжүүлэгч гол байгууллага болох мөрийтэй тоглоомын асуудал хариуцсан Зөвлөл шинээр байгуулагдаж байгаатай холбоотой хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөцөөр дамжуулан зардлыг тооцож үзэв.

Ингэхэд Засгийн газарт маш бага ачаалал үүсэхээр тооцоо гарсан тул зардал үүсэхгүй гэж үзэв. Харин Зөвлөлийн тухайд энэ хуулиар хүлээсэн чиг үүрэг бүрээр

ачааллыг тооцоход Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төслийн хувьд нийт 7 албан хаагч шаардлагатай гэсэн тооцоо гарсан болно.

Энэ нь зөвхөн Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн төсөлд заасан чиг үүрэгт шаардлагатай хүний нөөцийн тоо бөгөөд шинээр байгуулагдах байгууллага тул нийтлэг чиг үүрэг болох албан бичиг, архив, хүний нөөц, санхүү төсөв, үйлчилгээний зэрэг үндсэн чиг үүрэгт туслах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх албан хаагчид шаардлагатай болохыг мөн дурдах нь зүйтэй.

Нэгтгэн дүгнэвэл хуулийн төслийн зардал, үр өгөөжийн харилцааны тухайд гарах үр өгөөж нь зардлаас илүү байна гэж үзэхээр тооцоо гарлаа.

Түүнчлэн хуулийн төслийг дагалдуулж боловсруулсан Бооцоот морин уралдааны тухай хуулийн дагаж мөрдөх журмын тухай хуульд хуулиар байгуулагдаж буй “Бооцоот морин уралдааны холбоо”-ны бүх гишүүдийн анхны хурлыг хариуцан зохион байгуулах субъект тодорхойгүй байх тул тухайн ажиллагаанд үүсэх зардлын тооцоог судалгаанд хамруулаагүй болно.

-----oOo-----